

Ecologisch werkprotocol

Nieuwbouw op braakliggend terrein Verkadebuurt te Zaandam

Projectnummer: 205160
Datum: 31-10-2023
Opgesteld door: Marielle Oomen
Gecontroleerd door: Marcel van der Heide
Begeleidende ecooloog: Marielle Oomen 0620648450

Aanleiding

De gemeente Zaandam is voornemens een braakliggend terrein met enkele gebouwen te herontwikkelen met nieuwbouw. Het plangebied “De overtuinen A en B” ligt aan het Dik Trompad en de Provincialeweg, in de Verkadebuurt te Zaandam (Provincie Noord-Holland). Het plangebied grenst aan de watergang de Vaart, waarbij de strook met bomen langs de oever zijn mee genomen. De start van de werkzaamheden staat gepland in het vierde kwartaal van 2023 tot december 2024.

Op basis van de reeds uitgevoerde Quicksans (Eelerwoude P200755, 2020) en nadere onderzoeken naar marterachtigen, muizen en vleermuizen (Eelerwoude P200890, 2021) en de rugstreeppad (Eelerwoude 203492, 2022) komt naar voren dat beschermde soorten zijn uit te sluiten en dat het plangebied enkel geschikt leefgebied is voor algemene soorten.

Onderliggend werkprotocol beschrijft de te nemen maatregelen om negatieve effecten op algemene soorten te voorkomen en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht.

Dit werkprotocol is opgesteld op basis van de informatie uit de volgende bronnen:

- Quicksan Wet natuurbescherming Verkadebuurt-Dik Trompad te Zaandam (Eelerwoude p200755, 2020);
- Nader onderzoek bunzing, boommarter, Noordse woelmuis en vleermuizen Dik Trompad te Zaandam (Eelerwoude p200890, 2021);
- Nader onderzoek Rugstreeppad in de Overtuin-B Verkadebuurt te Zaandam (eelerwoude p203492, 2022);
- Bij12 (2017). Kennisdocument Rugstreeppad Bufo calamita. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Afbeelding 1. Begrenzing van het plangebied De Overtuinen in de Verkadebuurt te Zaandam (rood kader). Bron: Esri, 2023.

Wettelijk kader

Het wettelijke kader waarbinnen dit project uitgevoerd moet worden is de Wet natuurbescherming. Om verstoring en negatieve effecten op algemene soorten zo veel mogelijk te voorkomen, worden de werkzaamheden uitgevoerd conform onderhavig ecologisch werkprotocol. Op deze wijze wordt de zorgplicht in acht genomen.

Daarnaast wordt aandacht besteed aan de beschermde rugstreeppad. De soort is weliswaar niet tijdens het onderzoek in het plangebied aangetroffen, maar komt in de ruimere omgeving voor. Om zorg te dragen dat de rugstreeppad tijdens de werkzaamheden niet migreert naar het plangebied zijn enkele maatregelen opgenomen. Zie Bijlage 1 voor herkenning van de in de omgeving aanwezige beschermde rugstreeppad.

Voorgenomen werkzaamheden

In dit hoofdstuk worden de voorgenomen werkzaamheden om nieuwbouw te realiseren beschreven.

Uit te voeren werkzaamheden

De uit te voeren werkzaamheden zijn gebaseerd op het voorontwerp in afbeelding 2. Binnen dit werkprotocol worden de verschillende werkzaamheden samengevoegd tot enkele hoofdgroepen per deelgebied.

- verwijderen van groen (vegetatie);
- dempen en graven van nieuwe watergang;
- slopen woningen aan Dik Trompad en niet de villa;
- grond bouwrijp maken;
- bouwen (verlichting).

Afbeelding 2 Impressie van het ontwerp. Bron: Sweco, 2023.

Voorwaarden bij uitvoering

Hieronder worden de maatregelen opgesomd die gedurende de verschillende werkzaamheden in acht genomen dienen te worden om negatieve effecten op algemene soorten zo veel mogelijk te beperken.

Algemeen

- De werkzaamheden mogen uitsluitend worden uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden van de soorten en buiten het broedseizoen. Deze perioden zijn opgenomen in Tabel 1, die bovendien de optimale werkperiode toont. De ecooloog kan aangeven of uitvoering buiten deze optimale werkperiode onder bepaalde voorwaarde nog mogelijk is.
- Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen de in Tabel 1 genoemde periodes langer dan wel korter zijn.
- De geschiktheid van de periode voor het starten met de werkzaamheden is daarnaast ook temperatuurafhankelijk en kunnen niet uitgevoerd als het vriest of bij hoge temperatuur (hoger dan 35°C).
- Ook zal voor aanvang van de werkzaamheden gecontroleerd worden op eventuele (vroeg- en/of laat-)broedende vogels
- Na zonsondergang is er op het bouwterrein geen verlichting aan die de watergang belicht.
- Er wordt zoveel mogelijk één richting op gewerkt, zodat dieren kunnen vluchten voor de werkzaamheden.
- Het uitvoerend personeel is alert op de aanwezigheid van plant- en diersoorten.
- Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en onder *alle* betrokken werknemers bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Alle werknemers dienen kennis te hebben genomen van de beschrijving van de beschermde soorten in Bijlage 1, zodat deze worden herkend. Op deze manier kan de Ecooloog ingeschakeld worden om de beschermde soort (als deze zich nog niet heeft gevestigd) te verplaatsen naar leefgebied buiten de werksfeer.
- In onvoorziene situaties moet altijd direct overlegd worden met de begeleidend ecooloog (Mariëlle Oomen, telefoonnummer 0620648450).
- De ecooloog zal in een logboek de ecologische stappen bijhouden, zie Bijlage 2.

Planning werkzaamheden

- Voor diverse werkzaamheden is op grond van het voorkomen van soorten een kalender opgesteld met de voorkeursperioden voor de uitvoering (zie Tabel 1 hieronder). Deze tabel geeft een overzicht van de eerste en tweede voorkeursperiode voor de werkuitvoering. De derde periode is geen voorkeursperiode en is alleen voor hoge uitzonderingssituaties. Om vestiging van rugstreeppad te voorkomen is ook tabel 2 opgenomen.
- Uitvoering van geplande werkzaamheden in de eerste voorkeursperiode (in groen) geeft de kleinste kans op verstoring van of schade aan de aanwezige soorten. De tweede (oranje) periode is minder geschikt, en werkzaamheden kunnen alleen uitgevoerd worden onder begeleiding van een ecooloog. De derde periode (rood) is geen voorkeursperiode. In deze periode kan alleen met hoge uitzondering gewerkt worden, hier dienen inrichtingsingrepen pas uitgevoerd te worden na overleg, toestemming en onder supervisie / inspectie van een ter zake deskundige.

Let bij de uitvoering op de volgorde van de werkzaamheden! Groen betekent dat die werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Oranje betekent dat onder voorbehoud gewerkt

kan worden. De voorwaarden verschillen per werkzaamheden en worden in de hoofdstukken hierna verder beschreven.

Tabel 1. Voorkeursperioden uitvoering

activiteit/ periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
activiteit in oevers en watergang												
slopen bebouwing*												
verwijderen vegetatie (broedseizoen)												

* alleen bebouwing waar onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen is geweest dus de bebouwing aan het Dik Trompad en niet de villa.

** alleen bomen kappen die nader onderzocht zijn op beschermde soorten.

Tabel 2. Kwetsbare periode rugstreeppad en broedvogels

Soort/ periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
rugstreeppad voortplanting (voorkom open water/plassen)												
rugstreeppad winterverblijf (voorkom ongebruikt open zand)												
broedvogels												

rood: geen activiteit	
oranje: activiteit mogelijk onder voorbehoud	
groen: activiteit mogelijk	

Rijroutes, gebruik vaste hoofd rijroute

- Er wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van vooraf vastgestelde vaste rijroutes. Hierbij dient één kant op te worden gewerkt. Zoveel mogelijk van de bebouwde kant richting natuur gebied toe werken, zodat dieren kunnen vluchten. Onnodig heen en weer rijden dient voorkomen te worden.
- Rijroutes of andere rijbewegingen gaan nooit over gemarkeerde (afgezette) delen met beschermde flora of fauna. Deze plekken en verder aangetroffen soorten worden in het logboek bijgehouden.

Werktuigen, voertuigen.

- Alle werktuig en machines moeten schoon zijn. Dit om verspreiding van exoten te voorkomen.
- Alle materialen en/of afval dienen op een zodanige wijze opgeslagen te worden dat ze niet door verwaaing of op andere wijze in de Natura 2000-gebieden terecht kunnen komen.

- Een opstelplaats dient zo te zijn ingericht dat al het materieel wordt opgesteld op een constructie met olie-absorberend materiaal. Gemorste vloeibare of vaste verontreinigende stoffen moeten zo snel mogelijk worden opgeruimd. Hiertoe dient absorberend materiaal en doelmatig gereedschap aanwezig te zijn.

Werkzaamheden watergang

Aandachtsoorten: vissen, amfibieën en ongewervelde. Geen beschermde soorten te verwachten.

Om negatieve effecten op bovengenoemde soorten te voorkomen gelden volgende voorwaarden en dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

- Buiten de kwetsbare periode werken, dit is van 15 september t/m eind oktober. Dit is de voorkeursperiode voor amfibieën en vissen (na de voortplanting en voor de winterrust van vissen en amfibieën) zodat deze kunnen vluchten voor de werkzaamheden. Een alternatief moment is eind februari begin maart maar dan is vrijgave door ecooloog noodzakelijk. De volgende punten geldt ook voor deze alternatieve periode.
- Buiten de kwetsbare periode mogen de werkzaamheden worden uitgevoerd als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs op de sloot aanwezig is en de watertemperatuur lager is dan 25 °C.
- Vooraf de oevers en sloten controleren op laat broedende vogels, vervolgens vrijgave geven en noteren in logboek (bij aanwezigheid bezet nest afzetten en of melden in logboek).
- Werkzaamheden uitvoeren in één richting, zodat dieren kunnen vluchten.
- Sloot of watergang dempen kan door het water met flora en fauna in de sloot op te duwen naar de blijvende bestaande sloot, of;
- Droogleggen van een watergang met een pomp moet met (fijne) maaskorf. Hierbij moet een ecooloog de dieren wegvangen met schepnet. Alle fauna overzetten in een watergang die behouden blijft en zich buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden bevindt. In het logboek moet gemeld worden welke soorten waar zijn overgezet.

Verwijderen van vegetatie

Aandachtsoorten: Algemene soorten zoogdieren, amfibieën en broedvogels.

Om negatieve effecten op bovengenoemde soorten te voorkomen gelden volgende voorwaarden en dienen de volgende maatregelen in acht te worden genomen:

- Buiten de kwetsbare perioden en het broedseizoen werken (Tabel 1). Het broedseizoen betreft over het algemeen de periode van 15 maart tot 15 juli.
- Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn alleen mogelijk indien door de begeleidend ecooloog is vastgesteld dat er door de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord of verwijderd. Voor de Wet natuurbescherming zijn namelijk alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort.
- voor de start van de werkzaamheden in en of rond het broedseizoen moet het gebied gecontroleerd zijn op laat of vroeg broedende vogels, vervolgens vrijgave geven en noteren in logboek (bij aanwezigheid bezet nest afzetten en melden in logboek).
- Werk één richting op, zodat dieren kunnen vluchten.

Voorwaarde voor kappen Bomen

De bomen langs de vaart en rond de bebouwing langs het Dik Trompad zijn nader onderzocht (op vleermuizen, marters en zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig. Hierdoor kunnen die bomen met een kapvergunning worden verwijderd, buiten het broedseizoen.

Extra informatie over beschermde soort rugstreeppad in het plangebied

Rugstreeppad

Hoewel de rugstreeppad niet binnen het plangebied is aangetroffen, komt deze wel in de ruime omgeving voor. Ook is de rugstreeppad een mobiele soort, die aangetrokken wordt door pionierssituaties. Tijdens de werkzaamheden zal open zand ontstaan bij het bouwrijp maken, wat een geschikt habitat is voor de rugstreeppad. Voorkomen moet worden dat tijdens de werkzaamheden deze soort zich in het plangebied vestigt, waardoor de werkzaamheden stil gelegd moeten worden. Daarom is de soort in dit werkprotocol opgenomen.

Voorkomen vestigen van rugstreeppadden in het gebied tijdens werkzaamheden:

- Werkzaamheden gefaseerd en/of per fase volledig uitvoeren in één richting, zodat dieren zich niet gaan vestigen.
- geen zandhopen laten liggen in september tot november.
- geen poelen creëren in maart tot juli in het plangebied.
- Als dit niet haalbaar is kan rugstreeppad voorkomen worden door een amfibieën scherm rondom het plangebied te plaatsten.

Plaatsen van amfibieën schermen en wegvangen van rugstreeppad

Als de vestiging van de beschermde rugstreeppad niet kan worden voorkomen of deze toch in het plangebied wordt aangetroffen, is een scherm noodzakelijk om negatieve effecten op deze soorten te voorkomen of tot een minimum te beperken. De onderstaande voorwaarden en maatregelen moeten dan in acht te worden genomen:

Voorafgaand aan de werkzaamheden

- Het scherm kan in maart of in augustus tot met september geplaatst worden. Mits deze zich nog niet heeft gevestigd in het plangebied (zoals nu het geval is). Mocht de rugstreeppad zich wel in het plangebied hebben gevestigd, moet ontheffing aangevraagd worden om deze weg te vangen.
- Plaats een amfibieën scherm van stevig plastic van 50 centimeter hoog, dat minimaal 10 centimeter diep ingegraven wordt.
- Het scherm moet worden onderhouden en wordt regelmatig op kieren en overhangende vegetatie gecontroleerd door de begeleidend ecooloog, zodat het scherm functioneel blijft.
- Aan de binnenzijde van het scherm moeten op de hoeken en ongeveer om de 30 meter afstand wegvangpotten (emmers) worden ingegraven om rugstreeppadden te vangen, mits hier ontheffing voor is aangevraagd.
- In de emmers worden gaten geboord zodat overtollig regenwater kan wegstromen.
- De emmers worden 2 maal daags gecontroleerd op aanwezige amfibieën, door begeleidend ecooloog.

- Gevangen dieren worden buiten het amfibieënscherm geplaatst in een nabijgelegen geschikte habitat.
- Voordat de werkzaamheden kunnen starten dient de ecooloog het plangebied “vrij te geven” wat betekent dat is vastgesteld dat gedurende 5 dagen geen amfibieën zijn aangetroffen.
- Na afronding van de werkzaamheden moet het scherm en de emmers weggehaald (opgeruimd) worden.

Bijlage 1 Beschrijving beschermde soorten

Naam:	rugstreeppad
Soort:	Amfibie
Formaat:	10-15cm
Bijzonderheden:	Streep op de rug

Heikikker												
Maand	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Seizoensritme	Winterslaap		voortplantingsperiode		Actief landhabitat						Winterslaap	
Uitvoerperiode	Sub Optimaal Landhabitat		Ongeschikt Waterhabitat		Sub Optimaal Landhabitat							

Naam:	Boommarter
Soort:	Zoogdier
Formaat:	55 cm
Bijzonderheden:	Voornamelijk in oud bos.

[illegible]

Naam:	Vleermuizen	
Soort:	Zoogdier	
Formaat:	10-20 cm	
Bijzonderheden:	In boomholtes, actief na zonsondergang	

Vleermuizen												
Maand	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Seizoensritme	winterslaap				kraam			actief	balts		winterslaap	
Uitvoerperiode	Optimaal		Sub-optimaal		Ongeschikt				Sub-optimaal		Optimaal	

Bijlage 2 Logboek

Datum	wie	Locatie	Handeling	Opmerkingen, bijzonderheden, acties